

“ШИНЭ ХОРШОО ХӨДӨЛГӨӨН”-Д ОЛГОСОН ЗЭЭЛ, ЭРГЭН ТӨЛӨЛТ, ҮР ДҮН СЭДЭВТ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН

ИНФОГРАФИК ТАЙЛАН

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой
нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна
уу. Цахим хуудас: www.audit.mn

“ШИНЭ ХОРШОО ХӨДӨЛГӨӨН”-Д ОЛГОСОН ЗЭЭЛ, ЭРГЭН ТӨЛӨЛТ, ҮР ДҮН

АУДИТААР НИЙТ 13,519.7 САЯ ТӨГРӨГИЙН ЗӨРЧИЛ ИЛЭРЧ, 3 ЗӨВЛӨМЖ ӨГЧ,
13,519.7 САЯ ТӨГРӨГИЙН САНХҮҮГИЙН ҮР ӨГӨӨЖ ТООЦОВ.

ЗӨРЧИЛ-13,519.7 сая. төг

ЗӨВЛӨМЖ - 3

ҮР ӨГӨӨЖ - 13,519.7 сая.төг

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Хоршоо-414

Зээлдэгчийн тоо-1486

Нийт зээлийн дүн

51,253.3 сая.төг

Хаанбанк

Зээлдэгч
652

21,151.0
сая.төг

Төрийнбанк

Зээлдэгч
828

29,917.2
сая.төг

Хасбанк

Зээлдэгч
6

185.1
сая.төг

Хоршооны гишүүн малчны зээлийн мэдээ /сая төгрөгөөр/

Д/Д	СУМЫН НЭР	ЗЭЭЛДЭГЧИЙН ТОО	ЗЭЭЛИЙН ДҮН
1	Арвайхээр	76	2,792.7
2	Баруунбаян-Улаан	20	580.0
3	Бат-Өлзий	110	3,461.4
4	Баянгол	133	4,620.4
5	Баян-Өндөр	88	2,973.1
6	Богд	43	1,444.8
7	Бүрд	29	1,090.0
8	Гучин-Ус	38	1,371.5
9	Есөнзүйл	13	580.0
10	Зүүнбаян-Улаан	320	10,398.0
11	Нарийнтээл	11	480.0
12	Өлзийт	12	497.0
13	Сант	86	3,701.1
14	Тарагт	83	2,979.5
15	Төгрөг	62	2,195.6
16	Уянга	179	5,739.4
17	Хайрхандулаан	25	863.0
18	Хархорин	105	3,901.4
19	Хужирт	53	1,584.5
НИЙТ		1486	51,253.3

Ерөнхий дүгнэлт: “ШИНЭ ХОРШОО ХӨДӨЛГӨӨН”-ИЙ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН БҮРДЭЭГҮЙ, ХЯНАЛТ СУЛ, ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ ТАЛУУДЫН УЯЛДАА ХОЛБОО ХАНГАЛТГҮЙ БАЙНА.

Орон нутагт хамтын эдийн засгийн зарчим, хоршооллын ач холбогдлын талаарх ойлголтыг нэмэгдүүлэх, иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, улмаар олон гишүүнтэй хоршоолсон хуулийн этгээдийг санхүү, татвар, зээлийн бодлогоор дэмжих шаардлагатай байна.

Хоршоод хууль ёсны бүрдлээ хангаагүй

Хоршоо нь хуульд заасан шаардлагыг ханган шинээр үүсгэн байгуулагдсан боловч засаглал, санхүүгийн бүртгэл, тайлагналын тогтолцоог сайжруулах шаардлагатай байна.

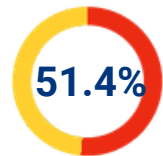
**Эрсдэлийн сан
бүрдүүлээгүй**

414 хоршооны зөвхөн 1 нь (0.24%)
болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах
санд хөрөнгө байршуулсан

**Хөгжлийн сан
байгуулаагүй**

Гишүүдийн нийгэм, эдийн засгийг
дэмжих хөгжлийн сантай ердөө
12 хоршоо байна

**Санхүүгийн тайлан
ирүүлээгүй**

213 хоршоо 2025 онд санхүүгийн
тайлангаа системд илгээгээгүй,
нягтлан бодох бүртгэл хөтлөөгүй

414 → 412 хоршоо (99.5%)

Үүсгэн байгуулах гэрээндээ хоршооны зорилго,
эрх, үүрэг, хариуцлагыг бүрэн тусгасан

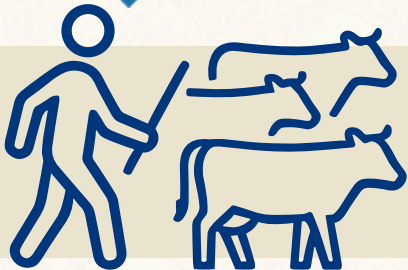
2 хоршоо татан буугдсан

Зээлийн үлдэгдэлтэй хоршоог татан буулгахтай
холбоотой хязгаарлалт гэрээ, журамд тусгагдаагүй

Хоршооны тухай хууль, хоршооны дүрэмд заасны дагуу хоршоод болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах сан, хөгжлийн сан байгуулж, борлуулалтын орлогоос тодорхой хувийг хуримтлуулах үүрэгтэй боловч дийлэнх хоршоо анхан шатандаа байгаа тул энэ үүргээ хэрэгжүүлж чадаагүй байна.

Дүгнэлт: Хөнгөлөлттэй зээлийн эргэн төлөлт хэвийн боловч зээл олгох шалгуур, зориулалтын ашиглалт, үр дүнд тавих хяналт хангалтгүй байна.

Нийт олгосон зээлийн 70.7 хувийг үржлийн мал худалдан авах, бойжуулах, борлуулах зориулалтаар олгосон нь санхүүжилт нэг чиглэлд төвлөрснийг харуулж байна.

“Зээлдэгчдийн зээлийн эргэн төлөлт хуваарийн дагуу хэвийн төлөгдөж, хугацаа хэтэрсэн болон чанаргүй зээлийн үлдэгдэлгүй байна.

Санхүүжилт нэг чиглэлд төвлөрсөн

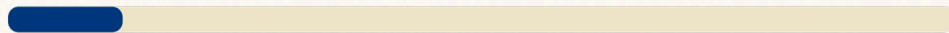
Зөвшөөрөгдсөн 14 чиглэлээс дийлэнх хэсэг нь үржлийн мал худалдан авах зориулалтад ногдож, нэмүү өртөг шингээх үйлдвэрлэлийг дэмжих санхүүжилт харьцангуй бага байна.

Үржлийн мал худалдан бойжуулах, борлуулах

36,248.9 сая ₮ · 70.7%

ХАА түүхий эд боловсруулах барилга, тээврийн хэрэгсэл

4,414.0 сая ₮ · 8.6%

Мах, сүү, цагаан идээ боловсруулах цех

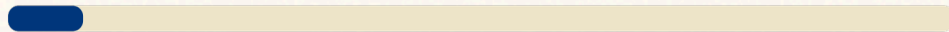
3,934.0 сая ₮ · 7.7%

Тэжээлийн ургамал тариалах, цех байгуулах

2,692.0 сая ₮ · 5.3%

Бусад 10 чиглэл нийлээд

3,964.4 сая ₮ · 7.7%

Зээлийн эргэн төлөлт хэвийн байна

2026.03.31-ний байдлаар хугацаа хэтэрсэн, чанаргүй зээлийн үлдэгдэлгүй бөгөөд малчид санхүүгийн сахилга батаа өндөр түвшинд сахисан эерэг үзүүлэлт ажиглагдав.

1,470 зээлдэгч

Зээлдэгчийн эргэн төлөлт хуваарийн дагуу эргэн төлөгдөж байна.

+481.8 сая ₮

Төлбөл зохих 13,428.87 сая-аас илүү төлөлт (13,910.67 сая ₮)

16 зээлдэгч

399.47 сая ₮-ийг хугацаанаас өмнө хаасан, 2 нь зориулалт бусаар ашигласны улмаас зээлийг эргүүлэн татсан.

“ШИНЭ ХОРШОО ХӨДӨЛГӨӨН”-Д ОЛГОСОН ЗЭЭЛ, ЭРГЭН ТӨЛӨЛТ, ҮР ДҮН

Дүгнэлт: Аудитын түүвэрт хамрагдсан хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдсан малчдын ихэнх нь зээлийг зориулалтын дагуу ашиглаж, үр дүнд хүрсэн боловч, эрсдэлд суурилсан хяналт, шалгалтыг хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

411 зээлдэгчийн 13,519.7 сая төгрөгийн зээлээр худалдан авсан малын шилжилт хөдөлгөөн малын А данснуудад бүртгэгдээгүй байна.

Зээлийн үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж буй гэрээний зохицуулалт хангалтгүй, зарим зээлдэгч зээл хүсэгчид тавигдах шаардлагыг хангаагүй байна.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

13,519.7 сая ₮ = Аудитаар тооцсон нийт санхүүгийн үр өгөөж / зөрчлийн дүн

Хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдсан 414 хоршооноос зөвхөн 1 буюу 0.24 хувь нь болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах санд 7,882.8 мянган төгрөг төвлөрүүлсэн бөгөөд үлдсэн **413 хоршоо нь тус санд хөрөнгө хуримтлуулаагүй байна**. Иймээс ихэнх хоршоо Хоршооны тухай хууль болон өөрийн дүрэмд заасан болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах сантай холбоотой зохицуулалтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Үржлийн мал худалдан авах, бойжуулах, борлуулах зориулалтаар зээл авсан нийт 1036 зээлдэгчдийн 2023-2025 оны мал тооллогын мэдээллийг аймгийн Статистикийн хэлтсээс авч, тулгалт хийхэд **411 зээлдэгчийн 13,519.7 сая төгрөгийн зээл малын А дансны мэдээлэлд худалдан авсан шилжилт хөдөлгөөн бүртгэгдээгүй** ба зээлийг зориулалтын дагуу зарцуулсан эсэхийг нотлох боломжгүй байна.

111 иргэн · 3,583.5 сая ₮

E-Mongolia системийн "Малчны тодорхойлолт" малчин болон мал бүхий иргэнийг ялган тодорхойлох боломжгүйгээс шаардлага хангаагүй 111 иргэнд хөнгөлөлттэй зээл олгогдсон

Тайлан илгээгээгүй

Нийт 414 хоршооны 213 буюу 51.4 хувь нь 2025 онд санхүүгийн тайлангаа системд илгээгээгүй, нягтлан бодох бүртгэл хөтлөөгүй байна.

АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлд тулгуурлан дараах дүгнэлтийг өгч байна.

Үүнд:

Засгийн газрын 2024 оны 166 дугаар “Шинэ хоршоо хөдөлгөөн” өрнүүлэх тухай тогтоолыг 2024-2029 онд хэрэгжүүлэхээр баталсан ч суурь үзүүлэлт, хүрэх түвшнийг он тус бүрээр нарийвчилж бодитой тусгаагүй нь тухайн жилд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүнг үнэлэх боломжгүй, үндсэн болон хамтран хэрэгжүүлэгч байгууллагын оролцоо тодорхойгүй, тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн талаарх мэдээлэл бүрэн бус, үр дүнг нэгтгэн тайлагнаагүй нь хэрэгжилтийн үр нөлөөг бууруулж байна.

“Шинэ хоршоо хөдөлгөөн”-ий салбар дундын уялдааг хангах үндэсний хорооны 2024, 2025 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хариуцах болон хамтран хэрэгжүүлэх байгууллагаар аймаг, сумдын ИТХ, ЗДТГ, ХХААГ-ыг тусгасан боловч орон нутагт хэрэгжүүлэх бодлого, оролцогч талуудын уялдаа хангалтгүй байна.

“Хоршооны гишүүн малчны зээл”-ийн санхүүжилтийн ерөнхий гэрээ нь талуудын үндсэн эрх, үүргийг зохицуулсан боловч хэрэгжилтийн хяналт, байгууллагуудын уялдаа, мэдээлэл солилцоо, үр дүнгийн үнэлгээ болон хариуцлагын зохицуулалт хангалтгүй байна.

Хоршоодын 51.4 хувь нь санхүүгийн тайлан гаргаж, нягтлан бодох бүртгэл хөтлөөгүй байгаа нь холбогдох хууль тогтоомжид заасан үүргийг хэрэгжүүлээгүй, хоршоодын санхүүгийн чадавх сул, санхүү, татварын тайлан гаргах мэдлэг, ур чадвар дутмаг байгаа нь хоршооны үйл ажиллагааны тогтвортой байдал, хариуцлагатай тайлагналд сөргөөр нөлөөлж байна.

Өвөрхангай аймгийн хэмжээнд Засгийн газрын 2024 оны “Шинэ хоршоо хөдөлгөөн” өрнүүлэх тухай 166 дугаар тогтоолын дагуу 2024, 2025 онуудад нийт 414 хоршооны 1486 малчинд 51,253.3 сая төгрөгийн зээлийг арилжааны банкнуудаар дамжуулан олгосноос 2026 оны 3 дугаар сарын 31-ны байдлаар 1470 зээлдэгчийн зээлийн эргэн төлөлт арилжааны банкнуудтай байгуулсан гэрээ, эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу хэвийн төлөгдөж байна.

Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем (E-Mongolia)-ийн “Малчны тодорхойлолт” нь малчин болон мал бүхий иргэнийг ялган тодорхойлох боломжгүй байгаа нь зээл хүсэгчийн шалгуур шаардлагыг үнэн зөв тодорхойлоход эрсдэл үүсгэж, шаардлага хангаагүй этгээдэд хөнгөлөлттэй зээл олгогдох нөхцөлийг бүрдүүлсэн тул 111 мал бүхий иргэнд нийт 3,583.5 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээл олгосон байна.

“Хоршооны гишүүн малчны зээл”-ийн санхүүжилтийн ерөнхий гэрээгээр хүлээсэн хяналтын чиг үүргийг бүрэн хэрэгжүүлж, зээлийн зориулалтын ашиглалт, зарцуулалтад тавих хяналт шинжилгээг эрсдэлд суурилсан аргачлалаар тогтмол зохион байгуулан, илэрсэн зөрчилд шуурхай арга хэмжээ авч, хэрэгжилтийн үр дүнд тогтмол үнэлгээ хийх тогтолцоог бүрдүүлэх шаардлагатай байна.